

STAROVĚK ORIENTÁLNÍCH STÁTŮ

- **starověk** – období vzniku a rozvoje prvních civilizací na Blízkém východě, ve Středomoří a v jižní a jihovýchodní Asii; od poloviny 4.tis.BC až po poč. středověku (5.stol.AD)
- **civilizace** – _____
= hmotné a duchovní projevy lidské společnosti; kultura, vzdělání, politika
- nejstarší civilizace: _____
- postupný vznik států v povodí velkých toků - Nil, Eufrat a Tigris, Indus, Ganga, Chuang-che

ORIENTÁLNÍ DESPOCIE (<i>despota = pán</i>)	ANTICKÉ STÁTY (<i>antiquus = starobylý</i>)
1. vznikají podél velkých řek	1. vznikají u moře
2. půdu vlastní panovník, popř. obecina	2. půdu vlastní jednotlivec
3. zákl. zdroj obživy: výhradně zemědělství	3. zdroj obživy: zemědělství, obchod, řemeslo
4. vládce panovník = bůh	4. částečná otrokářská demokracie

MEZOPOTÁMIE

- = mesos (uprostřed), potamos (řeka) => meziříčí: mezi řekami _____
- jih – úrodná oblast, sever – stepi, pohoří; obchod (kámen, kov, dřevo) – usnadněn řekou
- od konce 5.tis.BC vznik měst (_____)
- v oblasti několik civilizačních vln: **Sumerové, Akkadové, Asyřané, Babyloňané**
- **Sumerové** – _____
- **Akkadové** – vládce: Sargon I. - zakladatel Akkadské říše
- **Babyloňané** – nejvýznamnější vládce: **Chammurapi** (_____)
- **539 BC** – ovládnutí Babylonie perským králem Kýrosem
- panovník: žijící bůh; jeho opora: _____
- zemědělství: _____
- 4.tis.BC – klínové písmo na hliněných tabulkách, rozluštění: Henry Rawlinson
- archivy, knihovny (Ninive, založena Aššurbanipalem)
- náboženství polyteistické; věštění; mýty o bozích a legendy; Epos o Gilgamešovi
- _____
- zikkuraty – _____
- vysuté zahrady Semeradiny (Babylon); Ištarina brána (Babylon)

EGYPT

- jádrem Nil; záplavy => 2x ročně sklizeň
- sjednocení Egypta: Horní Egypt (panovník) **Meni** ovládl Dolní Egypt
- periodizace dějin: _____
- postupné rozšiřování území: _____
- nájezdy kočovných Hyksosů (podlehli Egyptu; přínos: _____)
- _____ => náboženská reforma – Amonhotep IV. =
- Achnaton** (1365 – 1347), město **Achetaton**
- **525 BC** – Kambýses (perský král) si podmanil Egypt
- **332 BC** – _____
- pyramidy: nejstarší: stupňovitá pyramida v Sakaře – **Džoserova**
největší: v Gize – **Chufuova = Cheopsova**
- **hrobky** – tesané ve skále (Údolí králů); Tutanchamon, **chrámy** (Karnak, Luxor), **paláce**
- sochařství - sochařské portréty (busta Nefertiti)
- písmo – rozluštění J.F. Champollion (1822);

- kámen, papyrus; hieroglyfické (posvátné; kámen), hieratické (kněžské, papyrus), démotické (lidové, 7.st.BC)

- **faraon** – _____

- hráze, zavodňovací a odvodňovací kanály; fajjúnská oáza – obilnice země

- kalendář – 12 měsíců po 30 dnech + 5 dodatečných dní zasvěcených bohům

- polyteistické náboženství: _____

- víra v posmrtný život => mumifikace

CHETITÉ

- hl.m: **Chattušaš**

- zánik kol. 1200 BC – nájezdy mořských národů

- písmo - _____

- zemědělství - hlavní zdroj obživy

- řemesla - _____

PERSIE

- dnešní Írán (mezi pohořím Zagros a řekou Indus); v 6.stol.BC vzniká Persie

- Kýros II. Veliký (559-530) – 539BC ovládnuta Novobabylonie

- **Kambýses** (530-522) – konflikty s Egyptem, 526 _____

- **Dáreios I.** (522-486) - řecko-perské války (porážka u Marathonu)

- **Xerxes** (486-465) - _____

- **330 porážení Alexandrem Makedonským**

- vojsko: _____

- **královská cesta** – 2500km (Súsy => Efesu, Sardy), _____

- 11.stol.BC – **Zarathuštra** – náboženská reforma: _____

SÝRIE

- Sýrie a Palestina – obchodní cesty; přírodní bohatství (_____)

- první město vzniklo v 3.tis. BC

- narušení: Hyksósové, Mitannci, Chetitě, Egyptané; zkáza měst - mořské národy

- **Ebla** (nejstarší městský stát), **Ugarit** (bohatý přístav, centrum obchodu), **Byblos**

- písmo - _____

- polyteistické náboženství: El (_____), Baal (_____)

FOINIKIE

- _____

- městské státy: **Sídón** (pobřežní město), **Týros** (přístav, obchodní středisko)

- _____

- obchod (tkaniny barvené purpurovými barvami - foinix)

- _____

- zakládání obchodních osad (= **faktorie**) - _____

- součást říše Alexandra Makedonského

- **první hláskové písmo** - _____